

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ПРОГРАМА

додаткового фахового вступного випробування для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 053 «Психологія» (спеціалізація «Практична психологія») на основі здобутого раніше освітнього ступеня бакалавра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста за іншою (не спорідненою) спеціальністю

Програма складена на підставі робочого навчального плану підготовки магістрів за спеціальністю 053 «Психологія» (спеціалізація «Практична психологія»).

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: д. психол. н., проф. Н.Є. Завацька

д. психол. н., проф. М.В. Тоба

д. психол. н., проф. О.В. Шевяков

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма додаткового фахового вступного випробування для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 053 Психологія (спеціалізація «Практична психологія») на основі здобутого раніше освітнього ступеня бакалавра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста за іншою (не спорідненою) спеціальністю

Успішне проходження додаткового вступного випробування є підставою для допуску вступника до фахового вступного випробування та вступного іспиту з іноземної мови.

Додаткове фахове вступне випробування проводиться у формі тестування. Питання тестів спрямовані на визначення рівня знань вступників в оволодінні основними поняттями й категоріями психологічної науки, обізнаності із дослідженнями вітчизняної та зарубіжної психології, теоретичними підходами, концепціями. Вони орієнтовані на визначення ступеня сформованості у майбутніх психологів умінь аналізу, узагальнення психологічних явищ, визначення їх структури, закономірностей та психологічних механізмів розвитку тощо.

Програма вступного випробування включає: перелік розділів і тем; список літератури для підготовки до іспиту; критерії оцінювання знань, умінь та навичок.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Психологія як наука, її завдання та методологічні принципи. Завдання психології на сучасному етапі розвитку суспільства. Принципи психології. Сучасна психологія та її місце в системі наук. Структура сучасної психології. Стан та розвиток галузей психологічної науки. Значення різних психологічних знань для людини. Класифікація і характеристика методів психологічних досліджень. Структура психологічного дослідження. Методи досліджень в психології. Психіка як предмет дослідження психології. Структура психіки, стадії та рівні. Свідомість як найвищий рівень розвитку психіки людини. Психологія діяльності. Психологічні концепції діяльності. Види й властивості відчуттів. Складні форми сприйняття і їх психологічна характеристика. Загальна характеристика пам'яті як основи психічного життя особистості. Основні процеси й механізми пам'яті. Розлади пам'яті. Природа й види мислення. Індивідуальні особливості процесів уваги й творчості. Види й властивості уваги. Основні види мовлення. Інтелектуальна сфера особистості людини. Предмет, завдання й методи психології особистості. Теорії й моделі особистості. Рушійні сили й фактори психічного розвитку. Типологічний та диференційний підхід до особистості. Характеристики продуктивної теорії. Психоаналіз та неофрейдистські теорії (З. Фрейд,

К. Юнг, А. Адлер, К. Хорні). Гуманістичні теорії особистості (Е. Фромм, А. Маслоу, К. Роджерс). Психосинтез (Р. Асаджолі). Мотиваційно-потребова сфера особистості. Спрямованість і мотиви діяльності особистості. Психологічна характеристика темпераменту й особливостей діяльності особистості. Поняття про характер як сукупність рис особистості. Особливості формування акцентуованого характеру. Індивідуальні розходження людей (здібності, задатки). Теорії здібностей. Класифікація видів емоцій й емоційних станів. Вольові якості особистості. Співвідношення понять «активність», «поведінка», «діяльність». Поняття про діяльність та її структуру. Класифікація дій. Психомоторна дія. Види діяльності. Закономірності формування вмінь і навичок. Місце навичок у структурі діяльності. Взаємодія навичок. Научіння та його категорії. Види поведінки. Поняття про спілкування, його багатоплановий характер. Єдність спілкування і діяльності. Завдання та функції спілкування. Форми спілкування. Структура спілкування. Аспекти (сторони) спілкування. Етапи спілкування. Засоби спілкування. Види спілкування. Психологічні механізми міжособистісного сприймання.

ПСИХОДІАГНОСТИКА

Становлення психодіагностики як науки Психодіагностика в системі наукових знань. Предмет, завдання психодіагностики як галузі знань. Базові галузі її виникнення та галузі розвитку. Зв'язок психодіагностики з різними науками. Психодіагностика і психодіагностична практика. Психологічний діагноз. Проблеми і задачі психодіагностики на сучасному етапі розвитку суспільства. Місце психодіагностики у сфері освіти та робота інших психологічних служб. Нормативні приписи розробникам і користувачам психодіагностичних тестів. Вимоги до користувачів методик психологів і фахівців-суміжників. Тестування і громадянські права. Основні принципи професійної етики. Підготовка й організація наукового дослідження. Формулювання наукового апарату, визначення завдань, розробка концепції дослідження. Поняття генеральної сукупності та вибірки. Способи вибірки. Процес дослідження: планування й організація; визначення емпірико-аналітичних методів; проведення дослідження й опрацювання емпіричних даних (теоретичне, статистичне, практичне). Основні системи та основні структури психодіагностики. Фази процесу психодіагностики, його суб'єктивний та об'єктивний компоненти. Етапи опрацювання емпіричних даних, рівні діагностичних висновків. Основні положення інтерпретації результатів психологічного дослідження. Визначення та аналіз основної структури процесу діагностики згідно проблеми дослідження (ситуації). Психометричні засоби контролю психодіагностичних методик Психометрика, її розвиток. Види психометрики. Завдання загальної та диференційної психометрики. Вимоги до методів. Аналіз методів дослідження з позиції загальної та диференційної психодіагностики. Основні підходи щодо проведення досліджень та аналізу результатів вимірів.

Проблеми конструювання психодіагностичних методик, адаптації іноземних тестів. Стандартизація і нормування шкал. Психодіагностичне тестування. Місце тестів серед психодіагностичних методів. Основні властивості методик. Індекс складності та індекс ефективності завдань. Надійність психодіагностичних методик. Коефіцієнт надійності. Методи визначення надійності. Надійність ретестова. Надійність паралельних форм. Надійність частин тесту. Валідність методики та її різновиди. Критерії валідизації. Стандартизація тестів. Процедури нормування та центрування. Оцінки первинні. Оцінки шкальні. Психодіагностика інтелектуальних здібностей Інтелект. Основні підходи до визначення інтелекту. Структура інтелекту. Монофакторні та мультифакторні теорії інтелекту. Загальна характеристика тестів інтелекту. Історія розвитку тестів інтелекту. Тести Ф. Гальтона та Дж. Кеттела. Шкали інтелекту Біне-Сімона та Стенфорд-Біне. Культурновільні тести інтелекту. Коефіцієнти інтелекту IQ-показник відносний та IQ-показник стандартний. Шкали інтелекту Д. Векслера. Шкала інтелекту для дорослих. Шкала інтелекту для дітей. Характеристика субтестів шкали інтелекту для дітей. Вербальний інтелектуальний показник, невербальний інтелектуальний показник, загальний інтелектуальний показник. Психодіагностика особистості Загальна характеристика особистісних опитувальників. Історія розвитку особистісних опитувальників. Класифікація особистісних опитувальників. Проблеми конструювання та використання особистісних опитувальників. Типи завдань особистісних опитувальників. Особистісні опитувальники рис. Особистісні опитувальники Р. Кеттелла. Типологічні особистісні опитувальники. Особистісні опитувальники Г. Айзенка. Опитувальник Х. Шмішека для діагностики типів акцентуацій характеру та темпераменту.

ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Предмет і методи вікової психології. Основні концепції психічного розвитку людини в онтогенезі у вітчизняній і закордонній психології. Психічний розвиток у період новонародженості й дитинства. Психологія раннього дитинства. Особливості психічного й поведінкового розвитку в дошкільному віці. Психологічна готовність дітей шестирічного віку до шкільного навчання. Специфіка розвитку в молодшому шкільному віці. Психологічні особливості розвитку й формування особистості в підлітковому віці. Психологічні новотвори підліткового віку й криза переходу до юності. Юність як психологічний вік. Проблема сенсу життя в період молодості. Психофізіологічний й пізнавальний розвиток у період дорослості. Старість як біосоціопсихологічне явище. Предмет, завдання і методи педагогічної психології. Основні закономірності формування та виховання особистості в шкільному віці. Психологічна готовність шестирічних дітей до навчання у школі. Особливості навчання дітей з «груп ризику» (ліворукі, гіперактивні, з емоційними порушеннями, з затримкою психічного розвитку). Соціально-психологічні проблеми розвитку та становлення учнівського колективу.

Професійне самовизначення та навчання школярів. Організація психологічної служби в школі. Психологічні аспекти педагогічної діяльності і особистості вчителя.

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Поняття спілкування та його структура. Специфіка соціально-психологічного підходу до спілкування. Розвиток спілкування в онтогенезі. Функції спілкування. Спілкування як взаємодія. Види взаємодії. Спілкування як комунікація. Засоби комунікації. Спілкування як перцепція та взаєморозуміння. Роль соціальної перцепції у процесі взаєморозуміння. Основні напрямки дослідження соціальної перцепції. Психологія впливу на інших людей. Способи і механізми впливу. Реакція зараження. Паніка. Навіювання. Переконавання. Теорії та закони наслідування. Мода та чутки як соціально-психологічні феномени. Загальна характеристика груп Види груп в соціальній психології. Реальні та умовні групи. Великі групи. Основні характеристики великих соціальних груп. Психологія соціальних класів. Психологія етнічних груп. Психологія соціальних рухів і масових явищ. Основні характеристики великих стихійних груп. Види стихійних груп. Соціально-психологічна характеристика натовпу. Поняття, механізми виникнення, функції і рівні соціальної напруги. Причини виникнення та фактори прояву соціальної напруги. Форми прояву соціальної напруги. Техніки зняття соціальної напруги. Поняття і види малих груп. Класифікація малих груп. Група і організація. Структура малої групи. Соціологічний та соціально-психологічний підходи до вивчення малих груп. Процеси групової діяльності та їх динаміка Механізми і розвиток малої групи. Механізми утворення малих груп. Поняття групових норм і девіантна поведінка. Механізми формування групової згуртованості. Групова поляризація. Феномен групового тиску. Конформізм. Соціальна фасилітація. Феномен деіндивідуалізації. Сила впливу ситуації та опір груповому тиску. Основні засоби соціально-психологічного впливу. Соціальна віктимологія. Поняття лідерства і керівництва. Теорії походження лідерства. Стили лідерства і керівництва. Типи лідерів та керівників. Основні фактори формування групової думки і прийняття рішення. Групові конфлікти і механізми прийняття рішення. Методи підвищення ефективності прийняття рішення групою. Проблема міжгрупових відносин. Соціальна ідентифікація особистості. Особистість у системі соціальних зв'язків Специфіка постановки проблеми особистості у соціальній психології. Основні зарубіжні соціально-психологічні концепції особистості. Характеристики та структура особистості. Поняття соціалізації. Періодизація розвитку особистості та вікові кризи. Основні сфери соціалізації особистості. Стадії соціалізації. Інститути та механізми соціалізації. Асоціальні прояви особистості (девіантні, делінквентні, маргінальні особистості; афект неадекватності, соціально-психологічна дезадаптація, суїцидальна поведінка; егоцентризм, песимістична особистісна установка на перспективі виходу з кризи).

Поняття соціальної установки. Дослідження соціальної установки у соціальній психології. Проблема аттитюда. Ієрархічна структура установки. Зміна соціальних установок. Самосвідомість як чинник становлення особистості у групі. Особливості входження особистості у групу. Прояв індивідуальних особливостей людини (темпераменту, характеру, здібностей, мотивів, світогляду, емоцій, волі, способу життя) у групі. Статусно-рольові характеристики особистості (авторитет, статус, престиж, роль, позиція). Гендерні ролі.

КЛІНІЧНА ТА ПАТОПСИХОЛОГІЯ

Основні теоретико-методологічні проблеми клінічної психології. Основні (фундаментальні) медичні поняття. Основні категорії клінічної психології. Психологічні (психогенні) чинники в етіології, патогенезі і патопластиці психічних і психосоматичних порушень. Класифікація й основні методи клінічної психології. Основи клінічної нейропсихології. Вікові аспекти психологічних розладів. Основні концепції психосоматичних співвідношень. Реабілітаційний підхід у медицині. Психологія екстремальних і кризових станів. Основні принципи психологічного супроводу лікувального процесу. Психологічні аспекти лікарської і немедикаментозної терапії. Психологічні основи психотерапії і психологічного консультування. Правові і деонтологічні аспекти діяльності медичного психолога. Методологічні основи патопсихології; принципи побудови патопсихологічного дослідження. Психологічна характеристика окремих видів порушеної свідомості. Клінічна і психологічна феноменологія і психологічні механізми порушення сприйняття, пам'яті, мислення. Особливості порушення розумової працездатності; аномалії особистісної сфери. Основні напрямки патопсихологічного вивчення дітей і підлітків; патопсихологічна семіотика.

ЮРИДИЧНА ТА ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Місце політичної психології у системі наук, її об'єкт, предмет та задачі. Розгляд основних напрямків, за якими відбувається психологічне забезпечення політичних процесів. Аналіз психологічних особливостей політичних ідеалів, політичної культури, політичної еліти та феномену опозиційності. Вивчення психологічних особливостей політичного лідерства та масової поведінки. Розгляд проявів, радикалізму, екстремізму та конфліктної взаємодії у політичному процесі. Аналіз психологічних особливостей політичної влади. Механізми формування політичного іміджу та аналіз основних психотехнологій, які сприяють підвищенню його ефективності. Юридична психологія як наука: об'єкт, предмет, система, методи та методологія, історичний розвиток основних напрямків у вітчизняній та зарубіжній науці. Правова психологія: основні проблеми,

соціалізація особистості, правосвідомість, правова орієнтація людини на сучасному етапі розвитку суспільства. Кримінальна психологія: психологічні особливості особистості злочинця, особливості мотивації злочинної поведінки, ціннісно-смилова сфера правопорушника, типологія злочинців, психологія злочинної групи. Психологія слідчої та судової діяльності: психологічні особливості слідчої діяльності, психологічні особливості судової діяльності, психологія прокурорської діяльності, психологія діяльності адвоката, психологічні аспекти оцінки злочинної поведінки та призначення кримінально-правового покарання. Судово-психологічна експертиза: предмет, компетенція, методи та організація її проведення, питання з розслідування окремих видів злочинів. Психологічні засади ресоціалізації засуджених: предмет та завдання виправної (пенітенціарної) психології, психологічне вивчення особистості засудженого, соціально-психологічна ресоціалізація засудженого до позбавлення волі та його реадаптація після звільнення з місць позбавлення волі.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ

Психологія навчальної діяльності студента. Психологія активних методів навчання. Теорія навчання і викладання у вузі. Форми і методи викладання психології. Лекційна форма навчання. Практичні, семінарські і лабораторні заняття, методика проведення навчальних занять. Методичні особливості викладання теоретичної психології. Методичні особливості викладання прикладної психології. Управління самостійною роботою студентів. Контроль і корекція навчальної діяльності студентів. Оцінка результатів навчальної діяльності студентів. Формування навчальної діяльності студентів. Методика організації й управління навчальною дискусією. Особливості самостійної роботи студентів заочної форми навчання з психологічною літературою.

ІІІ. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрійчук І.П. Математична статистика для психологів. Навчально-методичний посібник / І.П.Андрійчук. – Тернопіль: ТНПУ ім.В.Гнатюка, 2011.– 132 с.
2. Бондарчук О.І. Експериментальна психологія: Курс лекцій/ О.І.Бондарчук. – К.: МАУП, 2003. – 120 с.
3. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї: Курс лекцій / О.І.Бондарчук. – К.: МАУП, 2001. – 96 с.
4. Бочелюк В.Й. Методика та організація наукових досліджень із психології: Навчальний посібник / В.Й. Бочелюк, В.В.Бочелюк. –К.: Центр учбової літератури, 2008. – 360 с.

5. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: Навчальний посібник / С.В. Васьківська. – К.: Четвертахвиля, 2004. – 256 с.
6. Віковата педагогічна психологія: Навчальний посібник / [О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська та ін.]. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
7. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навчальний посібник / О.І.Власова. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
8. Волянська О.В. Соціальна психологія: Навчальний посібник / О.В. Волянська, А.М. Ніколаєвська. – К.: Знання, 2008. – 275 с.
9. Галян О.І. Експериментальна психологія: Навчальний посібник / О.І. Галян, І.М. Галян. – К.: Академвидав, 2012. – 400 с.
10. Говорун Т.В. Гендерна психологія: Навчальний посібник / Т.В. Говорун, О.М. Кікінежді. – К.: Академія, 2004. – 308 с.
11. Головатий М. Ф. Політична психологія: Навчальний посібник / М.Ф. Головатий. – К.: МАУП, 2006. – 400 с.
12. Гончарук П.А. Загальна психологія: пропедевтика: модульний підхід / П.А. Гончарук, І.В. Сингаївська. – К.: Крок, 2009. – 220с.
13. Дуткевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: Навчальний посібник / Т. В. Дуткевич.– К.: ЦНЛ, 2005. – 456 с.
14. Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія / Т.В. Дуткевич. – К.: Центр учбової літератури, 2009.
15. Заброцький М.М. Педагогічна психологія: Курс лекцій / М.М.Заброцький. – К.: МАУП, 2000. – 100 с.
16. Клименко В.В. Психологія творчості: Навчальний посібник / В.В.Клименко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 480 с.
17. Кормило О.М. Основи науково-психологічних досліджень. Навчально- методичний посібник / О.М. Кормило. – Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2012. – 234с.
18. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: Навчальний посібник / С.Б. Кузікова. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 384 с.
19. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): Навчальний посібник / В.П.Кутішенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 128 с.
20. Ложкін Г.В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика / Г.В. Ложкін, Н.І. Пов`якель. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 416 с.
21. Максименко С.Д. Експериментальна психологія: [підручник] / С.Д.Максименко, Е.Л. Носенко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 360 с.
22. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник / С.Д. Максименко. –К.: ЦУЛ, 2010. – 272 с.
23. Максимова Н.Ю. Основи дитячої патопсихології: Навчальний посібник / Н.Ю. Максимова, К.Л. Мілютіна, В.М. Піскун. – К.: Перун, 1996. – 464 с.
24. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підручник. –К.: Центр учбовоїлітератури, 2008. – 688с.

25. Москалець В.П. Психологія релігії: [посібник]. – К.: Академвидав, 2004. – 240 с.
26. Нагаєв В.М. Конфліктологія: Навчальний посібник / В.М. Нагаєв. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 198 с.
27. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління. Навчальний посібник / Л.Е. Орбан-Лембрик. –К.: Академвидав, 2003.– 356 с.
28. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Підручник / Л.Е. Орбан- Лембрик. – К.: Академвидав, 2005. – 448с.
29. Основи практичної психології: Підручник / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелєва та ін. – К.: Либіль, 1999. – 536 с.
30. Павелків Р.В. Вікова психологія: [підручник]/ Павелків Р.В. – К.: Кондор, 2011. – 469 с.
31. Психологія сім'ї: Навчальний посібник / за заг. ред. В.М.Поліщука. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 239 с.
32. Радчук Г.К., Кормило О.М. Диференціальна психологія:Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Г.К. Радчук, О.М. Кормило. – Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2009. – 424 с.
33. Роменець В.А.Історія психології ХХ століття / В.А.Роменець, І.П.Маноха– К.: Либідь, 1998. – 988 с.
34. Руденко В.М. Математичні методи в психології / В.М. Руденко, Н.М. Руденко. – К.: Академвидав, 2009. – 384 с.
35. Савчин М.В. Вікова психологія: [підручник] / М.В.Савчин, Л.П. Василенко. – К.: Академвидав, 2005. – 360 с.
36. Савчин М.В. Вступ до спеціальності: Психолог, практичний психолог: Навчальний посібник / М.В.Савчин, З.С.Гавриш. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2007. – 400 с.
37. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навчальний посібник / М.В.Савчин. – К.: Академвидав, 2007. – 424 с.
38. Семків Т.Б. Експериментальна психологія в тестах / Т.Б. Семків. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2006. – 52 с.
39. Степанов О.М. Педагогічна психологія: Навчальний посібник / О.М.Степанов. – К.: Академвидав, 2011. – 416 с.
40. Ушакова І.М. Геронтопсихологія: Навчальний посібник / І.М. Ушакова. – Х.: УЦЗУ, 2009. – 173 с.
41. Цимбалюк І.М. Психологіяуправління: Навчальнийпосібник / І.М. Цимбалюк. – К.: ВД "Професіонал", 2004.– 467 с.
42. Цимбалюк І.М. Психологія спілкування: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 464 с.
43. Шпак М.М. Психологічна служба в закладах освіти: Навчально-методичний посібник / М.М.Шпак. – Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2008. –140 с.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Екзаменаційний тест містить 30 тестових завдань з вибором варіанта вірної відповіді (закриті тести), максимальна кількість отриманих балів – 100. Відсутність відповіді балом не оцінюється. Час для підготовки до відповіді – 60 хвилин (1 година). Підсумкова оцінка за випробування підраховується за 100-бальною шкалою.

Критерії оцінювання представлені у таблиці 1.

Таблиця 1
Критерії оцінювання відповідей абітурієнта на вступному випробуванні
з психології

Кількість вірних відповідей	Бали
30	100
29	98
28	95
27	92
26	90
25	88
24	86
23	83
22	80
21	77
20	74
19	73
18	72
17	70
16	68
15	66
14	64
13	63
12	62
11	61
10	60
9	55
8	50
7	45
6	40
5	35

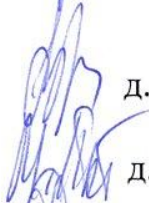
4	30
3	25
2	20
1	10

Голова фахової атестаційної комісії

к. е. н., доц. О. В. Федорова

Члени фахової атестаційної комісії

д. психол. н., проф. Н.Є. Завацька

д. психол. н., проф. М.В. Тоба

д. психол. н., проф. О.В. Шевяков